

ความมั่นคงของชีวิต ต้องผูกติดกับทุนทางสังคม

๒๙๒๐๓

อารีย์ เชื้อเมืองพาน

รองศาสตราจารย์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เกริ่นนำ

การดำเนินชีวิตของคนในยุคนี้นับว่ามีความผันผวนมากที่สุด ในห้วงชีวิตของคนๆ หนึ่งมีทั้งความสุขและทุกข์ คละเคล้ากันอย่างผสมกลมกลืน วันนี้สุขพรุ่งนั่นความทุกข์ก็เข้ามาเยี่ยมเยือนและอาศัยอยู่กับเรานานกว่าความสุขที่พานพบอีก ทำให้หลาย ๆ คน ออกอาการท้อและถอย บางรายถึงกับขอบชีวิตตนเองด้วยการทำอัตโนมัติ คือ การฆ่าตัวตายเพื่อที่จะให้ตนเองพ้นทุกข์จากโลกนี้ ซึ่งการทำเช่นนี้ถือว่าถอยแบบทลุชอยแล้ว อย่างไรก็ได้หากเราจะมองการดำเนินชีวิตของคนบนโลกนี้เหมือนดั่งการดูดูหูน้ำ ต้องดูดครึ่งที่มีทั้งบวกและไม่ชอบใจอยู่ตลอดเวลา และนำบะลacre ดังกล่าวกลับมาย้อนดูตัวเราเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุว่า “ทำไมการดำเนินชีวิตของคนเราถึงมีสุขและทุกข์ มีขันและมูล” เมื่อเราทราบสาเหตุแล้วเราก็พยายามสร้างเหตุที่ทำให้ชีวิตเรา มีสุขให้มากๆ ในขณะเดียวกันก็ต้องเลี่ยงที่สร้างเหตุที่จะก่อให้เกิดทุกข์ไปพร้อมๆ กันด้วย อนึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนเรา มีความสุขในการดำเนินชีวิตคือ “ความมั่นคงของชีวิต”

ความมั่นคงของชีวิตคืออะไร

ก่อนที่จะกล่าวถึงความหมายของคำว่า “ความมั่นคง
ของชีวิต” คืออะไร ควรกล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญต่อการ

ดำรงชีวิตของคนเราก่อนว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งหากเราจะมาถึงสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนก็จะได้คำตอบที่หลากหลาย แต่คำตอบดังกล่าวก็จะสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ สิ่งที่มีรูปร่างหน้าตาจับต้องได้ สิ่งนี้จะประกอบไปด้วย

- อาหาร ถือเป็นสิ่งแรกที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนเราให้อยู่ได้ หากเราขาดอาหารชีวิตของคนเราจะต้องแตกตับในไม่ช้าอย่างแน่นอน

- เครื่องนุ่งห่ม ถือเป็นสิ่งสำคัญลำดับสอง ต่อการดำรงชีพของคนเรา เพราะเครื่องนุ่งห่มจะทำให้ร่างกายของคนเราได้รับการปกป้องการภัยอันตรายจากภายนอก รวมถึงช่วยให้เกิดความอบอุ่นให้ร่างกายโดยเฉพาะช่วงอากาศที่หนาวเย็น เป็นต้น

- ที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งสำคัญลำดับที่สาม นกหนูยังมีรัง คนเราจะต้องมีที่อยู่อาศัยเป็นธรรมชาติในยุคดีก็ตามที่รักษาไว้เป็นอยู่อาศัย ส่วนคนในยุคปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการด้านต่างๆ ที่ดีกว่า ก็มีการปลูกสร้างบ้านตามแบบที่ตนเองพอใจเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

สิ่งสุดท้ายที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนเรา ก็คือ “ยารักษาโรค” คนเราแม้ว่าจะมีปัจจัยในการดำรงชีวิตต่างๆ ก็กลัวมาข้างต้นพอเพียงต่อการดำรงชีวิตก็ตาม แต่เมื่อมี

โครงสร้างที่จะไม่เคลื่อนไหวได้ป่วย เมื่อสภาพร่างกายของคนเราอ่อนแอความเจ็บไข้ดี้ป่วยก็จะมาเยี่ยมเยือน สิ่งที่จะใช้ขับไล่โรคภัยไข้เด็ดดังกล่าวก็คงไม่พ้น “ยารักษาโรค”

2. สิ่งที่เป็นนามธรรม การทำงานชีวิตของคนเรานอกจากจะอาศัยปัจจัยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็ยังไม่อาจจะทำให้ชีวิตของคนเราเป็นสุขได้ หากคนฯ นั้นขาด “สิ่งหล่อเลี้ยงจิตใจ” สัตว์โลกที่เกิดมาและมีจิตวิญญาณไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์เดรัจฉาน ล้วนแล้วจำเป็นต้องมีสิ่งที่หล่อเลี้ยงจิตใจให้มีความซุ่มซึ่งอยู่ตลอดเวลา หากขาดสิ่งนี้ ชีวิตก็ไร้ความหมาย บางคนมีปัจจัยสี่ในการทำงานชีวิตมากมายถ้าหากอง แต่ต้องทำงานชีวิตอยู่ต่ำลงไม่มีลูกหลานญาติพี่น้องรวมถึงเพื่อนบ้าน ชีวิตของเขาผู้คนจะมีแต่ความห่อเหี้ยว มีความว้าวุ่น อ้างว้าง บางรายก็เป็นโรคซึมเศร้า ดังนั้นสิ่งที่หล่อเลี้ยงจิตใจของคนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงานชีวิตของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และสิ่งดังกล่าว ก็คือ “ทุนทางสังคม”

เมื่อเราทราบถึงปัจจัยหรือสิ่งเกื้อหนุนให้ชีวิตเราทำงานอยู่ได้เรียกว่า “ความมั่นคงของชีวิต” คืออะไร ซึ่งคำว่า “มั่นคง” นั้นในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานหมายถึง “แน่นหนาและทนทาน” หากจะนำมายาดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจก็คือ “มั่น” หมายถึง การไม่หวั่นไหวแม้ว่าจะมีอะไรกระทบก็ยังเหนียวแน่น ส่วนคำว่า “คง” นั้นหมายถึง ความมีเสถียรคือ ไม่แปรเปลี่ยนไม่ผันแปร ดังนั้น หากเรามีความมั่นคงก็หมายถึง เรามีความปลอดภัยนั้นเอง ด้วยเหตุนี้ความมั่นคงของชีวิตก็คือ รากฐานของความปลอดภัยในการทำงานชีวิตของเราตั้งแต่แรกเริ่ม แล้วในชีวิตของเราต้องมีความมั่นคงทั้งในสิ่งที่เป็นรูปธรรมและที่เป็นนามธรรม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินชีวิตของคนเราในยุคปัจจุบัน มีความเพียบพร้อมในด้านสิ่งที่เป็นรูปธรรมทั้งอาหารที่มีมากมายหลายรสชาติสามารถแสวงหารับประทานได้ตลอด 24 ชั่วโมง เครื่องนุ่งห่มก็มีให้เลือกอย่างหลากหลาย ส่วนที่อยู่อาศัยนั้นเล็กก็มีให้เลือกามากมายหลายรูปแบบทั้งบ้านเดี่ยว หรือคอนโดมิเนียม ในขณะที่ยารักษาโรคได้พัฒนามาจนกลายเป็นยาเพิ่มความสวยงาม เพิ่มสมรรถภาพทางร่างกาย แต่ทำไม่คนในยุคปัจจุบันกลับไม่มีความมั่นคงในชีวิตคือ “ไม่มีความสุขใจ” ทั้งนี้ก็เพราะคนในยุคปัจจุบันขาด “ทุนทางสังคม” นั่นเอง

■ ทุนทางสังคมคืออะไร

อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค ถือเป็นทุนทางเศรษฐกิจที่ใช้เกือบทุนให้ร่างกายของคนเรา มีชีวิตอยู่ได้ ซึ่งสิ่งดังกล่าวคนเราสามารถแสวงหาได้ด้วยความรู้และความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ทั้งการผลิตหรือสร้าง

ขึ้นมาเองหรือซื้อหาด้วยกำลังทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ ในขณะที่ “ทุนทางสังคม” นั้น ไม่สามารถแสวงหาได้ด้วยการซื้อขายด้วยเงิน แต่แสวงหาได้ด้วยการประพฤติการปฏิบัติของตนเอง เพราะสิ่งนี้เป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งนับเป็นโชคดีของคนไทยที่เรามีแนวทางที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติที่ดี และแนวทางดังกล่าวเกิดจากการหล่อหยอดและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายมาเป็น “ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม” อันถือว่าได้ว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าและถือเป็น “ทุนทางสังคม” ที่ดีเดิมประเสริฐที่สุด เพียงแต่ ลูกหลานในยุคปัจจุบันได้ละเลยและละทิ้งขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามไว้ในฐานะที่เป็นสิ่งของ “โบราณ” ไม่ทันสมัย หันไปรับเอาขนบธรรมเนียมประเพณีของต่างชาติ โดยเฉพาะชาติตะวันตกมาเป็น “ทุนทางสังคม” ในการทำงานชีวิต จึงส่งผลทำให้สภาพสังคมไทยจึงกลายเป็น “สังคมที่กินดีอยู่ดีแต่ไม่มีความสุข” เพราะไม่มีทุนทางสังคมเป็นรากฐานของการทำงานชีวิต ชีวิตของคนในยุคนี้จึงมีแต่การแก่งแย่ง แข่งขัน ต้องแสวงหาอยู่ต่อตลอดเวลาไม่มีวันเวลาที่จะหยุดพัก เมื่อมีอนาคตล่ามว่า “กลางคืนเหมือนคืนกลางวันเหมือนไฟ” กลางค่ำกลางคืนแทนที่จะให้ร่างกายได้พักผ่อนก็คือรุ่นคิด วางแผนการใช้ชีวิตในวันพรุ่งนี้ พอดีกับน้ำใจที่ลูกโซนทั้งเดือนและวันไม่มีหยุดเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนได้วางแผนเอาไว หากเบรียบเทียบกับการดำเนินชีวิตของคนสมัยก่อนแม้จะมีข้าวของเงินทองไม่มากแต่ก็ไม่ตัดขาดสัน แต่ก็มีความสุขไม่หมกมุ่นอยู่กับความทุกข์ ทั้งนี้เพราะท่านเหล่านั้นดำเนินชีวิตโดยเน้นการใช้ “ทุนทางสังคม” ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากปู่ย่าตายายมาใช้เป็นรากฐานในการทำงานชีวิต ทำให้ชีวิตของท่านเหล่านั้นอยู่รอดปลอดภัยทั้งกายและใจ และที่สำคัญ คนรุ่นก่อนๆ มักจะมีอายุยืนเกิน 80 ปี ซึ่งหาได้ยากมากในยุคปัจจุบัน

ทุนทางสังคมที่เป็นมรดกอันล้ำค่าที่คนยุคปัจจุบันไม่เห็นคุณค่า แต่เมื่อคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการทำงานชีวิตของคนเราจะประกอบไปด้วย

1. วัฒนธรรม : มีความหมายคือ รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัด และมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพุทธิกรรมและสิ่งที่คุณในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกรของตน และวัฒนธรรมที่เป็นทุนทางสังคมจะประกอบไปด้วย

- วัฒนธรรมการกิน เป็นรูปแบบของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารการกิน ซึ่งจะมีเอกลักษณ์ของแต่ละชนชาติหรือแต่ละท้องถิ่น

- วัฒนธรรมการแต่งกาย จะแสดงให้เห็นได้เด่นชัดจากเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายว่าเป็นชนชาติใด ในการนี้

ของไทยก็ เช่นเดียวกันคนในแต่ละภาคก็มีลักษณะการแต่งกายที่แตกต่างกันทั้งเสื้อผ้าและวิธีการนุ่งห่ม

- **วัฒนธรรมทางศาสนา** เป็นการแสดงสัญลักษณ์ที่เน้นหนักไปทางด้านคุณธรรม-ศีลธรรม เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตมนุษย์ทุกคน เช่น ส่งเสริมให้คนทำดีตามคติธรรมของศาสนาพุทธที่ว่าทำดีได้ทำช้าได้ช้า หรือหากต้องการมีทรัพย์สินเงินทองต้องมีความขยันมั่นเพียร และรู้จักการเก็บหอมรอมริบ รวมถึงการรู้จักการแบ่งปันให้กับคนในสังคมและรู้จักความสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักใช้สติปัญญาในทางที่ถูกต้อง หมายความกับการเทศะ “ไม่ใช่ว่าเป็นประเพณีความรู้ทั่วๆ เอาตัวไม่รอด”

- **ประเพณี** : ศาสตราจารย์ พրายานุวนานราชรุนนักประชาร্য และนักการศึกษาคนสำคัญของไทย ได้ให้ความหมายของคำว่าประเพณีไว้ว่า “ประเพณี คือ ความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน และสืบท่อ กันมานาน” ซึ่งประเพณีที่เรา รู้จักกันคุ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการบวช ประเพณีลอยกระทง นอกจากนี้ยังมีประเพณีท้องถิ่นอีกมากมาย เช่น ในภาคเหนือ โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบน ก็จะมี ประเพณีปอยหลวง ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีตานข้าวใหม่ และประเพณีตานธรรมเดือนสิบสอง เป็นต้น (“ตาน” เป็นภาษาท้องถิ่นของภาคเหนือตอนบน หมายถึง การถวายทาน)

■ ทุนทางสังคมเกี่ยวกับความมั่นคงของชีวิตอย่างไร

ดังที่เกริ่นนำข้างต้นว่า การดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันนี้ดูเหมือนจะ “กินดีอยู่ดีแต่ไม่มีความสุข” เหตุผลที่กล่าวเช่นนี้ เพราะ

1. การกินการอยู่ของคนในยุคปัจจุบันมีเหลือเพื่อค่อนข้างจะมีมากกว่าความจำเป็นด้วยสาเหตุ แม้ว่าคนที่จะมีฐานะที่ไม่ดีนักก็ยังมีอยู่มีกินและมีใช้อยู่ และการแสวงหาสิ่งที่จะมากินมาใช้ก็ง่ายยิ่งกว่าปกติถ้าหากเข้าปากเสียอีก ขอเพียงแต่ให้มี “เงิน” ก็สามารถที่จะคลบձาลออะไรให้ได้ จึงพอจะอนุญาตได้ว่าคนในยุคนี้ส่วนใหญ่มีการกินดีอยู่ดี

2. คนในยุคนี้ไม่มีความสุขหรือระดับความสุขเข้าใกล้ศูนย์ก็เพราะว่า “คนในยุคนี้เป็นบังคับให้ตนเองอยู่ในสภาพที่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน” หากไม่ทำเช่นนี้โอกาสที่จะรักษาสภาพของความอยู่ดีกินดีให้มีความยั่งยืนนั้นคงลำบาก เพราะปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เข้าเหล่านั้นอยู่ดีกินดีได้นั้นต้องอาศัย “เงิน” ดังนั้นคนในยุคนี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินโดยลืมไปว่าตนเองเป็น “สัตว์สังคม” คือ ต้องอยู่อาศัยร่วมกับคนอื่น เมื่อมีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันสังคมนั้นๆ ก็จะมีความสงบสุขยาก

อาจจะมีการตั้งคำถามว่า “อะไรทำให้คนเราถึงเปลี่ยนแปลงไปขนาดนั้น” คำตอบก็คือ “เรากลุ่มกระแสสังคมทางตะวันตกครอบงำจิตใจเราทำให้เราละทิ้งค่านิยมที่ถูกและหันไปรับเอาค่านิยมที่ผิดๆ มาใช้ในสังคมของไทย และค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสังคมของคนไทยก็คือ “ขนธรรมเนียมและประเพณี” ที่ได้ก่อให้มาแล้วข้างต้นก็ถูกกล่าวหาว่าไม่เหลือให้เห็นแก่แท้ของขนธรรมเนียมและประเพณีดังกล่าว คนรุ่นหลังที่เกิดขึ้นมาและเห็นขนธรรมเนียมและประเพณีที่ผิดเพี้ยนไปก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษปลูกฝังกันเอาไว้ และถือปฏิบัติสืบท่อ กันอย่างผิดๆ สังคมไทยก็ยังมีระดับความสุขลดลงจนแทบจะเข้าใกล้ศูนย์หรืออาจจะติดลบก็ได้ ดังนั้นก่อนที่สังคมของไทยจะติดหล่มมากกว่านี้ ควรหันมา ดำรงตนตามขนธรรมเนียมประเพณีอันดีงามตามแบบดั้งเดิมที่บรรพบุรุษของเราได้ทำเป็นตัวอย่าง แม้ว่าการดำรงชีวิตเช่นนั้นอาจจะไม่หรูหรاءแต่ก็สร้างสรรค์ให้ชีวิตของคนมีความสุขได้อย่างยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น

- **การดำเนินชีวิตตามขนธรรมเนียมไทยด้านการกิน :** ในอดีตผู้เฒ่าผู้แก่จะสอนลูกหลานให้กินอาหารตามฤดูกาล ซึ่งธรรมชาติจะเป็นผู้ผลิตให้เราได้รับประทานซึ่งอาหารดังกล่าวได้คุณค่าทางโภชนาการ การผลิตก็ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีมากมายอย่างยุคปัจจุบัน ผลที่ได้รับก็คือสุขภาพของเราก็จะแข็งแรงไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน ไม่เหมือนการกินในยุคปัจจุบันที่มีให้กินทุกฤดูกาล เพราะการผลิตไม่ได้อิงระบบ

ธรรมชาติ เนื่องจากบริโภคเข้าไปย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพด้วยเหตุนี้การบริโภคตามวัฒนธรรมตะวันตกทำให้คนไทยป่วยเป็นโรคต่างๆ มากมาย ตั้งแต่โรคพื้นๆ เช่น ความดันไขมันและเบาหวาน หนักๆ ก็คือ “โรคมะเร็ง” หากเราดำเนินชีวิตด้านการกินอยู่ตามวัฒนธรรมดังเดิมเราจะไม่ต้องแก่เรย่งแข็งข้นกัน เพราะของกินของใช้บางอย่างเราสามารถจะผลิตหรือแสวงหาเองได้โดยไม่ต้องใช้เงิน และที่สำคัญสภาพสิ่งแวดล้อมคงไม่ถูกมนุษย์ทำลายมากมายถึงขนาดนี้ ผลกระทบต่อสุขภาพจึงลดลง ทำให้คนไทยต้องเผชิญภัยจากธรรมชาติที่มีอุบัติเหตุที่รุนแรง เช่น พายุไต้ฝุ่น ภัยแล้ง เป็นต้น

- การดำเนินชีวิตโดยยึดวัฒนธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ก็จะทำให้คนในยุคหน้าก่อกรรมทำชั่วลดน้อยลง ต้องยอมรับว่าคนในยุคหน้า “หริโอตตปปะ” อย่างมาก “หริ”คือ ความละอายต่อการทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง สรุป “โอตตปปะ” นั่นคือ ความเกรงกลัวต่อผลบ้าปที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ตัวอย่างของการที่คุณในยุคหน้า เป็นโรคขาดหริโอตตปปะก็มีให้เห็นอย่างดาษดื่น เช่น ลูกนำพ่อแม่ที่แก่เฒ่าไปปล่อยทิ้งตามวัดเหมือนหมาเนื่องหมายความถึงการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายผิดศีลธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง ดังข่าวที่อืดตีปลัดกระทรวงสองกระทรวงถูกยึดทรัพย์พระรำรวยผิดปกติเป็นต้น ดังนั้นหากการดำเนินชีวิตของคนเราไม่ได้ยึดวัฒนธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้ถูกกิเลสสัตตนาครอบจำกแล้ว

โลกของคนคงเป็นไปได้จำก้าวพุทธทาสที่ก่อไว้ว่า “หากศีลธรรมไม่กลับมาโลกจะวินาศ”. สามว่าแม้เรามีเงินทองกองเท่าภูเขาแต่สังคมรอบข้างเรามีแต่คนที่ไม่มีศีลธรรม ชีวิตเราจะดำรงอยู่อย่างมีความสุขหรือ

- การดำเนินชีวิตตามประเพณีที่ดีงาม ย่อมทำให้ชีวิตของคนเรามีความสุขสุดใส ประเพณีดังกล่าวได้สอดแทรกศีลธรรมอันดีให้ลูกหลานได้ทำสืบท่อ跟กัน โดยเฉพาะด้านความกตัญญูต่อบาทีทางต่อคุณและเทวดา รวมถึงสัตว์เครื่องจานที่มีบุญคุณต่อคนเรา เช่น ประเพณีส่งกรานต์ที่ในปัจจุบันถือให้เป็นวัฒนธรรมครัวเรือน เป็นประเพณีที่เน้นให้ลูกหลานจะได้แสดงความกตัญญูต่อบาทีต่อพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณโดยการไปรดน้ำดำหัวขอให้สิริมงคลสิ่งที่ได้ล่วงเกินท่านทั้งหลาย แต่ในคนยุคปัจจุบันกลับมีการนำประเพณีดังกล่าวเป็นเครื่องระตุนการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเงินรายได้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจ ทำให้ประเพณีดังกล่าวมีสิ่งที่ไม่ดีไม่งามเข้ามายืนเป็นหักสูตรยาเสพติด พฤติกรรมที่ส่อไปทางอนาจาร หากพวกร่านนั่งเฉยไม่ช่วยกันผลิกฟื้นประเพณีส่งกรานต์แบบดั้งเดิมในวันหน้าลูกหลานก็จะจดจำว่าวันส่งกรานต์คือวันแห่งการกินการเที่ยวที่หาสาระแก่นสารไม่ได้เลย นอกเหนือนี้ยังมีประเพณีที่แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับดับขั้นธีไปแล้วเช่น ประเพณีตานครรณะ เดือนสิงหาคม ซึ่งนิยมกันมากในภาคเหนือ โดยคนที่มีชีวิตอยู่จะนำพารอบครัวนำอาหารความหวานและาราธนาพระสงฆ์แสดงธรรมเทศนาเพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่บุพาริที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ส่วนประเพณีที่แสดงความกตัญญูต่อสัตว์เครื่องจานโดยเฉพาะวัวควายที่ชาวนาใช้เป็นแรงงานในการทำงานโดยเมื่อทำนาเสร็จ ก็จะมีประเพณีสูญวัญญาณ เป็นการขอมาที่ได้ล่วงเกิน เช่น อาจจะเชี่ยนต์ในระหว่างการใช้งาน เป็นต้น และหลังจากเก็บเกี่ยวก็จะมีประเพณีสูญวัญญาณเป็นการขอมาพระแม่โพสพ เป็นต้น การที่ลูกหลานได้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณีดังกล่าวทำให้เป็นคนที่รู้จักบุญคุณของบุญพระคุณจะมีจิตใจอ่อนโยนรู้จักเมตตาและกรุณาต่อเพื่อร่วมโลกจะไม่มีการเบียดเบียนแก่งแย่งแข่งขันกันแบบอาเป็นอาตายอย่างในปัจจุบันนี้

หากที่ได้ยกตัวอย่างการใช้ทุนทางสังคมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หากทำได้ ความสุขในชีวิตก็จะเกิดขึ้นกับเรา และความสุขดังกล่าวเป็นความสุขที่ไม่มีลิ่งปนเปื้อนที่เป็นพิษ มาทำลายความสุขดังกล่าว ดังนั้นความสุขดังกล่าวจะเป็นความสุขที่ยั่งยืนอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของ “ความมั่นคง” ในการดำรงชีวิตของคนเราที่หลายคนพยาภัยามแสวงหา เพียงแต่รูปแบบการแสวงหาตนผิดทาง ทำให้คนเรามีความสุข ระคนกับความทุกข์ ดังนั้นหากต้องการความสุขในชีวิต ในห้วงเวลาของชีวิตอันสั้นก็ต้องผูกติดกับทุนทางสังคม

ขันเป็นมรดกล้ำค่าที่บรรพบุรุษของพวกราได้มอบให้ชน
รุ่นหลังอย่างพวกรา

สรุป

“คนเราทุกคนต้องการความมั่นคงในการดำรงชีวิต”
แต่จะมีสักกี่คนที่ประสบความสมหวังเช่นนี้ในพระรอบฯ
ตัวเราหรือแม้กระทั่งตัวของเราเองยังไม่สมหวังดังที่หวังไว้
ทำให้เกิดสุขระคนทุกข์อยู่ร่ำไป ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะทำให้
ชีวิตเรามีความมั่นคงและมีความสุขอย่างยั่งยืนได้
ต้องดำเนินชีวิตโดยยึดทุนทางสังคมคือ ขอบธรรมเนียม
ประเพณีอย่างเห็นຍິວແນ່ນ และข้อເຊີຍນີ້ກີດຕ້ອງຍ່າງ
ขอบธรรมเนียมประเพณีที่พบເຫັນກັນອູ້ໆທີ່ໄປมาເປັນ
ແບບຍ່າງການສ້າງສຸຂະກົມທີ່ໃກ້ຈົດ ซຶ່ງສື່ງເຫຼຳນີ້ເປັນສິ່ງຈະຈົດ
ຈົດໃຈຂອງຄົນຮ່າງພວກເຮົາພະຍານສຸຂະກົມທີ່ໃຈເຫັນກັນເປັນຜູ້ກຳຫັນ
ດັ່ງທີ່ພຣະມາສູນປອງ ຕາລປຸດໂຕ ໄດ້ເຂັ້ມງວດວ່າ

คนที่มีความสุขมากที่สุด
มิได้หมายความว่าเขามีสิ่งที่ดีที่สุด
หากเป็นพระราชนิรันดร์
ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่ใจของเรา ມອງອອກมาต่างหาก

MAEJO VISION

เอกสารอ้างอิง

“ความหมายวัฒนธรรมและประเพณีไทย”. 2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.gotoknow.org/posts/508581> (7 มกราคม 2557).

พระไพศาลา วิสาโล. 2556. ความมั่นคงของชีวิต ความจริงที่ต้องรู้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.visalo.org/article/budTisco.htm> (7 มกราคม 2557).

เสรี พงพิช. 2548. ทุนทางสังคม(อึก). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.phongphit.com> (7 มกราคม 2557).